

Jak sobie radzić z nieuczciwymi praktykami handlowymi?

Autor: Ewa Ploplis

Data: 13 czerwca 2018

Producenci żywności dość często są narażani na nieuczciwe praktyki handlowe ze strony większych kontrahentów. Jednak nie muszą być na nie skazani. Jak można i należy walczyć z nieuczciwą konkurencją? Jakie prawa daje producentom rolno-spożywczym ustawa o przewadze kontraktowej?

Co można uznać za nieuczciwe praktyki handlowe

EP: Jakie nieuczciwe praktyki handlowe są przedmiotem interwencji UOKiK? W jakich przypadkach mogą zgłaszać się do Państwa producenci rolni i wytwórcy żywności?

fot. mat. UOKiK

Joanna Popielewska, radca prawny, specjalista w Delegaturze Urzędu Ochrony Konsumenta i Konkurencji (UOKiK) w Bydgoszczy.

Joanna Popielewska: Zakazane jest nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy. Pod pojęciem przewagi kontraktowej należy rozumieć sytuację nabywcy względem dostawcy, w której dla dostawcy nie istnieją wystarczające i faktyczne możliwości zbycia produktów rolnych lub spożywczych do innych nabywców oraz występuje znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym na korzyść nabywcy. Dotyczy to także sytuacji odwrotnej, gdy większym z przedsiębiorców jest dostawca. Należy przy tym podkreślić, iż sam fakt posiadania przewagi kontraktowej nie jest zabroniony. Niedozwolone jest natomiast jej nieuczciwe wykorzystywanie, tj. takie, które jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony umowy lub go narusza.

EP: Proszę podać przykłady nieuczciwych praktyk handlowych z jakimi mogą zgłaszać się do UOKiK w/w producenci?

– W ustawie jako przykładowe formy takich nieuczciwych praktyk wskazano:

- nieuzasadnione rozwiązanie umowy lub zagrożenie jej rozwiązaniem;
- przyznanie wyłącznie jednej stronie uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia;
- uzależnianie zawarcia lub kontynuowania umowy od przyjęcia lub spełnienia przez jedną ze

stron innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;

- nieuzasadnione wydłużanie terminów płatności za dostarczone produkty rolne lub spożywcze.

Warto dodać, że jest to jedynie katalog przykładowy, gdyż można zidentyfikować znacznie więcej form naruszeń. Mogą one występować na każdym etapie relacji handlowych. Każde zgłoszenie jest badane indywidualnie.

Różne możliwości obrony

EP: Jakie środki odwoławcze mają polscy mniejsi producenci żywności jeśli są poszkodowani w związku nieuczciwymi praktykami handlowymi?

Zrywanie kontraktów, czy jednostronne zmiany umowy mogą być nieuczciwymi praktykami.

– Producenci rolni mogą skorzystać z różnych opcji. Jedną z nich jest złożenie zawiadomienia i podjęcie przez UOKiK działań na gruncie ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Inną jest możliwość dochodzenia swoich roszczeń na drodze sądowej: cywilno – prawnej.

*Przedsiębiorca, decydując o podjęciu określonych działań, powinien mieć jednak na uwadze, że **nadrzędnym celem ustawy o przewadze kontraktowej jest ochrona interesu publicznego, a nie indywidualnego.** Oznacza to, że **działania UOKiK mają wyeliminować nieuczciwe praktyki z obrotu gospodarczego, a nie zadośćuczynić poszkodowanym przedsiębiorcom. Prezes UOKiK nie rozstrzyga sporów indywidualnych, ani nie zasądza odszkodowań na rzecz prywatnych podmiotów.** UOKiK identyfikuje problem, stwierdza na czym polega szkodliwa praktyka, nakazuje zaprzestania jej stosowania, a także może nałożyć na nieuczciwego przedsiębiorcę karę pieniężną płatną do budżetu państwa.*

Zgłaszanie nieuczciwych praktyk krok po kroku

EP: Kto może zgłosić nieuczciwe praktyki handlowe do UOKiK?

– *Ustawa dotyczy stosunków między przedsiębiorcami prowadzącymi obrót produktami rolnymi i spożywczymi, jeśli **łączna roczna wartość obrotów między stronami umowy przekracza 50 tys. zł.** Całkowity roczny obrót przedsiębiorcy, podejrzanego o nieuczciwe wykorzystanie przewagi kontraktowej, musi przekraczać 100 mln zł.*

EP: Gdzie powinni zgłaszać się poszkodowani producenci? W jaki sposób może nastąpić zgłoszenie?

– Należy zgłosić pisemne zawiadomienie dotyczące podejrzenia stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Sprawy te są rozpatrywane przez Delegaturę UOKiK w Bydgoszczy, Zawiadomienia można kierować bezpośrednio do nas.

Sygnaly o nieprawidłowościach można także składać w dowolnej formie, w tym na adres e-mail: przewaga@uokik.gov.pl.

EP: Co powinno zawierać takie zawiadomienie?

– Zawiadomienie powinno mieć formę pisemną i zawierać:

Pozytywne skutki prowadzonych przez UOKiK działań potrafią oddziaływać na cały rynek.

- wskazanie podmiotu, któremu jest zarzucane stosowanie praktyki nieuczciwie wykorzystującej przewagę kontraktową (firma, adres, siedziba);
- opis stanu faktycznego będącego podstawą zawiadomienia;
- uprawdopodobnienie naruszenia przepisów ustawy;
- dane identyfikujące zgłaszającego zawiadomienie: firma, adres.

Do zawiadomienia należy dołączyć wszelkie dokumenty, które mogą stanowić dowód naruszenia przepisów.

Należy jednak pamiętać, że im więcej danych na temat potencjalnego naruszcyciela oraz jego praktyk jest podanych do UOKiK, tym skuteczniej urząd będzie mógł podjąć działania.

EP: Czy zgłoszenie wiąże się z jakimiś opłatami dla poszkodowanego?

– Nie. Złożenie zawiadomienia jest nieodpłatne.

Warto zgłaszać nieprawidłowości

EP: Producenci często nie zgłaszają nieuczciwych praktyk, ponieważ boją się, że stracą dużych kontrahentów. W jaki sposób UOKiK zabezpiecza ich interesy?

– Prezes UOKiK w sprawach z zakresu przewagi kontraktowej przykłada szczególną wagę do ochrony danych wrażliwych i źródeł informacji. Nawet jeśli otrzymujemy zawiadomienie, podejmujemy kontakt z organizacjami branżowymi, czasem z innymi indywidualnymi producentami, a także organami państwa. W ten sposób potwierdzamy informacje i dowiadujemy się więcej o sprawie, a zawiadomienie staje się dla nas jednym ze źródeł informacji. **Podmiot podejrzany o nieuczciwe wykorzystywanie swojej przewagi kontraktowej nie dowie się od UOKiK o danych zawiadamiającego.**

Kontrahent podejrzany o nieuczciwe wykorzystywanie swojej przewagi kontraktowej nie dowie się o danych zawiadamiającego.

Należy pamiętać, że zrywanie kontraktów, czy jednostronne zmiany umowy same w sobie mogą oznaczać nieuczciwe praktyki handlowe. Jeżeli zatem większy partner handlowy zaczyna „szykanować” niektórych dostawców, sądząc, że zgłosili sprawę do UOKiK, to będzie to podstawą do postawienia nowego zarzutu i nałożenia kary pieniężnej.

EP: Jak długo trwa zazwyczaj dochodzenie, czy doszło do naruszenia prawa tj. są stosowane nieuczciwe praktyki handlowe?

– Postępowanie prowadzone przez UOKiK ma skomplikowany charakter. Prowadzone są ankiety, badania rynku i analizy prawne. Postępowanie takie może nie doprowadzić do postawienia zarzutów, jeżeli nie ma przekonującego materiału dowodowego. W praktyce **sprawa jest prowadzona co najmniej kilka miesięcy.**

EP: Czy jest dużo zgłaszanych takich spraw?

– Od początku obowiązywania ustawy otrzymaliśmy ok. 30 zgłoszeń o podejrzeniu stosowania nieuczciwych praktyk. Do tej pory zostało wszczętych ok. 20 postępowań. Została wydana też pierwsza decyzja z zakresu przewagi kontraktowej: dotycząca dostaw marchwi.

W interesie wszystkich rolników

EP: Jaki efekt może przynieść decyzja UOKiK?

100 mln zł musi przekraczać całkowity roczny obrót przedsiębiorcy, podejrzanego o nieuczciwe wykorzystanie przewagi kontraktowej

– Decyzja UOKiK może nie tylko doprowadzić do zaprzestania stosowania nieuczciwej praktyki. Może także nagłośnić problem i skłonić indywidualnych dostawców do zgłaszania swoich roszczeń.

Warto podkreślić, że działania UOKiK mają wyeliminować nieuczciwe praktyki z obrotu gospodarczego, a nie zadośćuczynić konkretnym, poszkodowanym przedsiębiorcom. Indywidualne dochodzenie roszczeń odbywa się przed sądem powszechnym. Jednak jest ono łatwiejsze w przypadku, gdy jest już stwierdzenie naruszenia prawa przez UOKiK.

EP: Jaki procent zgłaszanych do Państwa w/w spraw kończy się sukcesem w postaci wyeliminowaniem nieuczciwych praktyk handlowych?

*– Pozytywne skutki prowadzonych przez Prezesa UOKiK działań potrafią oddziaływać na cały rynek. Natomiast nie sposób przeliczyć tego na liczbę zadowolonych pojedynczych producentów rolnych. Przykładowo, **w tegorocznej decyzji dotyczącej skupu marchwi, UOKiK zakwestionował sposób ustalania terminów dostaw oraz przedłużanie terminów płatności.** Formalnie, sprawa dotyczyła tylko dostawców jednego przetwórcy. W praktyce jednak, z uwagi na fakt dużego zainteresowania działaniami UOKiK został wysłany sygnał na cały rynek, jakich praktyk unikać, bo może spotkać się to z sankcją pieniężną. Skorzystali więc producenci marchwi, ale pośrednio również inni. Jest to efekt prewencji ogólnej, na którym nam zależy.*

Dziękuję za rozmowę.

Z Joanną Popielewską, radcą prawnym, specjalistą w Delegaturze Urzędu Ochrony Konsumenta i Konkurencji (UOKiK) w Bydgoszczy dla portalu agroFakt rozmawiała Ewa Ploplis.